
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) (แผนปฏิบัติการฯ) เป็นแผนต่อเนื่องจากแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) (แผนแม่บทฯ) ซึ่งแผนแม่บทฯ มุ่งเน้นไปที่การจัดการขยะ ณ ปลายทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ภายหลังจากที่แผนแม่บทฯ ดังกล่าวได้สิ้นสุดลง และผลการดำเนินงานในการจัดการขยะ ปลายทางยังไม่บรรลุตามเป้าหมายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมจึงดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไขภาวะมลพิษจากขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยแผนปฏิบัติการฯ ตามมาตรการที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะ กำหนดให้มีการดำเนินงานเพื่อยกระดับการกำจัดขยะให้ครอบคลุมพื้นที่ ปรับปรุง พื้นฟูระบบเก็บรวบรวม และสถานที่หรือโรงงานกำจัดขยะให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงานแผนปฏิบัติการตามมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะ (ขยะมูลฝอยชุมชน) ในห้วงระยะเวลาการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ และแผนปฏิบัติการฯ ปี พ.ศ. 2562 – 2566 มีประเด็นข้อตรวจพบ ดังนี้

ข้อตรวจพบที่ 1 การรวมกลุ่มคลัสเตอร์ของ อปท. มีแนวโน้มที่จะไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมตามบัญชีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอย และยังไม่สามารถบริหารจัดการร่วมกันได้ตามแนวทางที่กำหนดไว้

1. ผลการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ของ อปท. มีแนวโน้มที่จะไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมตามบัญชีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยที่กำหนดไว้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่สามารถจัดตั้งกลุ่มคลัสเตอร์ได้ตามแผนที่กำหนดไว้ โดยหลายจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลง อปท. เจ้าภาพ และสมาชิกกลุ่มคลัสเตอร์จากการตรวจสอบผลการดำเนินงานการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการมูลฝอย (Cluster) (กลุ่มคลัสเตอร์) ของ อปท. ตามบัญชีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอย ที่หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมได้จัดทำแผนในการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มคลัสเตอร์ โดยเรียงลำดับความสำคัญที่กำหนดไว้ในแต่ละปีเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ อปท. ทั้งประเทศ รวม 237 กลุ่มคลัสเตอร์ แบ่งเป็น กลุ่มพื้นที่ขนาดเล็ก (S) จำนวน 65 กลุ่ม กลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง (M) จำนวน 147 กลุ่ม และกลุ่มพื้นที่ขนาดใหญ่ (L) จำนวน 25 กลุ่ม ผลการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ พบว่า อปท. ไม่สามารถจัดตั้งกลุ่มคลัสเตอร์ได้ตามแนวทางดังกล่าว ทั้งรูปแบบเป็นกลุ่มพื้นที่และจำนวน อปท. ที่เข้าร่วมกลุ่มคลัสเตอร์ โดยข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2567 มีกลุ่มคลัสเตอร์ขนาดเล็ก (S) จำนวน 188 กลุ่ม กลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง (M) จำนวน 38 กลุ่ม และกลุ่มพื้นที่ขนาดใหญ่ (L) จำนวน 21 กลุ่ม รวม 247 กลุ่มคลัสเตอร์

จากการสุ่มตรวจสอบพื้นที่ 10 จังหวัด พบว่ามีเพียง 3 จังหวัดที่สามารถดำเนินการจัดตั้งกลุ่มคลัสเตอร์ได้ตามบัญชีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยที่กำหนดไว้ และจังหวัดส่วนใหญ่ไม่มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มตามแผนดังกล่าว โดยมีการจัดตั้งในคราวเดียวกันคือช่วงปี พ.ศ. 2561 ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้มีแนวทางให้ อปท. ทุกแห่งถือปฏิบัติการรวมกลุ่มคลัสเตอร์

ตามบัญชีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยบางจังหวัดมีการพิจารณาพบทวนให้มีจำนวนกลุ่มคลัสเตอร์เพิ่ม/ลดลงจากแผนเดิมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานในพื้นที่จากการสุ่มตรวจสอบกลุ่มคลัสเตอร์ จำนวน 23 แห่ง พบว่า กลุ่มคลัสเตอร์หลายแห่งมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเพิ่ม/ลดจำนวนสมาชิกภายในคลัสเตอร์หลายครั้ง ส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่แน่นอนของสถานภาพความเป็นเจ้าภาพกลุ่มคลัสเตอร์ และข้อจำกัดด้านศักยภาพของระบบกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน รวมถึงเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายแปรรูปขยะเป็นพลังงาน (Waste to Energy) จึงทำให้ยังมีการปรับเปลี่ยน อปท. เจ้าภาพ และสมาชิกกลุ่มคลัสเตอร์อย่างต่อเนื่อง

1.2 อปท. หลายแห่งไม่มีความพร้อมและศักยภาพในการเข้าร่วมกลุ่มคลัสเตอร์
ตามแนวทางและเป้าหมายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนระบุให้มีกลุ่มคลัสเตอร์ครอบคลุม อปท. ทุกแห่ง โดยจากการสอบถามข้อมูลรายงานผลการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ ของ อปท. ทั้ง 76 จังหวัด พบว่า ณ ปี พ.ศ. 2567 มีข้อมูล อปท. จำนวน 7,964 แห่ง ในจำนวนนี้เข้าร่วมกลุ่มคลัสเตอร์ 6,865 แห่ง และไม่เข้าร่วมกลุ่มคลัสเตอร์ 1,099 แห่ง

2. อปท. ที่เข้าร่วมกลุ่มคลัสเตอร์ยังไม่สามารถบริหารจัดการขยะร่วมกันตามแนวทางที่กำหนด

2.1 ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดด้านการจัดการขยะปลายทางในการขนขยะไปยังสถานที่กำจัดขยะของ อปท. เจ้าภาพกลุ่มคลัสเตอร์ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด
โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่กำหนดให้ อปท. ในกลุ่มคลัสเตอร์มีการขนขยะไปยัง อปท. เจ้าภาพ พบว่า กำหนดเป้าหมายไว้ร้อยละ 65.00 ดำเนินการได้ร้อยละ 56.34 และจากการสุ่มตรวจสอบ อปท. เจ้าภาพกลุ่มคลัสเตอร์ จำนวน 23 แห่ง พบว่า อปท. ส่วนใหญ่มีการเก็บขนขยะไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะของ อปท. เจ้าภาพกลุ่มคลัสเตอร์น้อยกว่าร้อยละ 65 ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2.2 จังหวัดและกลุ่มคลัสเตอร์ส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มคลัสเตอร์ พบว่า จังหวัดที่สุ่มตรวจสอบจำนวน 10 จังหวัด ยังไม่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการจังหวัด (Action Plan) จำนวน 8 จังหวัด และ อปท. เจ้าภาพกลุ่มคลัสเตอร์ จำนวน 23 แห่ง ยังไม่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) จำนวน 19 แห่ง

การที่ผลรวมกลุ่มคลัสเตอร์ของ อปท. ทั่วประเทศมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมทุกแห่ง และยังไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกันได้ตามแนวทางที่กำหนดไว้ ส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มคลัสเตอร์ไปสู่การยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีสาเหตุเกิดจากการขับเคลื่อนภายใต้รูปแบบกลุ่มพื้นที่คลัสเตอร์ตามแนวทางในปัจจุบันอาจไม่สอดคล้องกับบริบทการบริหารจัดการขยะของบางพื้นที่ในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากยังมีปัญหาข้อจำกัดหลายประการ โดยจังหวัดและพื้นที่ยังไม่ได้มีการจัดทำข้อมูลเพื่อจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มคลัสเตอร์ และ อปท. ที่ต้องการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อผลักดันรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงขาดแนวทางในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคลัสเตอร์ และกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) มีหลายกิจกรรมที่ต้องอาศัยการขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การแปลงแผนปฏิบัติการฯ เป็นแผนจังหวัดสะอาด ไม่ครอบคลุมทุกเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้ และ สก. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของ อปท. ทั่วประเทศ มีข้อจำกัดในการส่งเสริม

และขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มคลัสเตอร์ และ อปท. เนื่องจากมีปริมาณงาน/กิจกรรมที่ต้องดำเนินการจำนวนมาก ไม่สอดคล้องกับอัตรากำลังที่มี

ข้อเสนอแนะ

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีข้อเสนอแนะให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

1. สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอทบทวนมาตรการและแนวทางการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ให้สอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานจริงของ อปท. ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน โดยจัดทำเป็นกรอบแนวทางและปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาสำหรับการจัดตั้งและรวมกลุ่มคลัสเตอร์ รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้คณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจังหวัดใช้เป็นแนวทางในการทบทวนความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มคลัสเตอร์ที่มีอยู่ รวมทั้งกำหนดแนวทางที่เหมาะสมสำหรับ อปท. ที่ยังไม่มีระบบเก็บ - ขน ขยะมูลฝอยชุมชน โดยให้แต่ละจังหวัดมีการยืนยันจำนวนกลุ่มคลัสเตอร์และสมาชิกในกลุ่มคลัสเตอร์ให้ชัดเจนภายใต้ความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการร่วมกันของ อปท. ในพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการส่งเสริมหรือกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะปลายทางของประเทศ ให้มีทิศทางที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพต่อไป

2. สั่งการให้มีการกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนการบริหารจัดการและกำหนดแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคลัสเตอร์ ให้เหมาะสมกับบริบท สภาพปัญหาหรือความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยรูปแบบแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มคลัสเตอร์ที่นำเสนอเบื้องต้น อาทิเช่น

2.1 กำหนดให้มีการกรอบแนวทางในการจัดทำแผนการบริหารจัดการและการขับเคลื่อนกลุ่มคลัสเตอร์ของ อปท. ทั้งนี้ แนวทางในการจัดทำแผนดังกล่าวต้องครอบคลุมและสอดคล้องกันในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับกลุ่มคลัสเตอร์ และระดับ อปท. เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันของเป้าหมายการดำเนินงาน

2.2 ทบทวนความเป็นไปได้ในการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้แผนจังหวัดสะอาดหรือแผนอื่นใดที่ต้องการวัดผลสำเร็จของกลุ่มคลัสเตอร์ ให้สอดคล้องกับแผนการบริหารจัดการขยะของประเทศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการขับเคลื่อนกลุ่มคลัสเตอร์อีกช่องทางหนึ่ง

2.3 กำหนดให้มีรูปแบบหรือวิธีการในการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการและขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มคลัสเตอร์ที่สามารถสะท้อนปัญหาข้อจำกัดในการดำเนินงานของกลุ่มคลัสเตอร์ได้ เพื่อนำข้อมูลจากการติดตามประเมินผลดังกล่าวใช้ประกอบการพิจารณากำหนดมาตรการการจัดการขยะของประเทศในภาพรวม และเพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุน ส่งเสริมให้การขับเคลื่อนกลุ่มคลัสเตอร์เกิดความเป็นรูปธรรม และมีแนวทางที่ชัดเจนขึ้น

ข้อตรวจพบที่ 2 กลุ่มคลัสเตอร์ และ อปท. ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการยกระดับสถานที่ กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

1. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเจ้าภาพกลุ่มคลัสเตอร์ และ อปท. ทั่วประเทศส่วนใหญ่ ดำเนินการอย่างไม่ถูกต้องหลักวิชาการ

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2560 - 2565 ประเทศไทยมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่เปิดดำเนินการอย่างไม่ถูกต้องหลักวิชาการเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2565 มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการอย่างไม่ถูกต้องหลักวิชาการ จำนวน 1,963 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 94.65 ของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยทั้งหมด ซึ่งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการอย่างไม่ถูกต้องหลักวิชาการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการยกระดับหรือเพิ่มประสิทธิภาพได้ตามข้อเสนอการยกระดับฯ ของหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม

จากการสอบถามข้อมูลการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ จำนวน 253 แห่ง ของ สก. ประกอบกับข้อมูลสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่เปิดดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 - 2566 ในระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่อยู่ในความรับผิดชอบ อปท. ที่มีฐานะเป็นเจ้าภาพกลุ่มคลัสเตอร์ จำนวน 224 แห่ง มีการดำเนินการ ดังนี้

- 1) สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างต่อเนื่อง จำนวน 95 แห่ง
- 2) สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่เคยดำเนินการถูกต้องตามหลักวิชาการแต่ใช้งานระบบเกินศักยภาพจนทำให้มีการดำเนินการไม่ถูกต้องฯ จำนวน 40 แห่ง
- 3) สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการถูกต้องตามหลักวิชาการมาอย่างต่อเนื่องมีเพียงจำนวน 51 แห่ง
- 4) สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่เคยดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการแต่สามารถยกระดับ/เพิ่มประสิทธิภาพให้ถูกต้องฯ จำนวน 29 แห่ง

2. กลุ่มคลัสเตอร์และ อปท. ของจังหวัดที่สุ่มตรวจสอบส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยได้ตามข้อเสนอการยกระดับฯ โดยเฉพาะการกำหนดให้ อปท. หรือกลุ่มคลัสเตอร์ที่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ควรปิดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย และจัดระบบขนส่งขยะมูลฝอยไปยังกลุ่มคลัสเตอร์ของจังหวัดหรือสถานที่อื่นที่มีศักยภาพเพียงพอในการรองรับปริมาณขยะมูลฝอย โดยพบว่า มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ควรปิดดำเนินการเป็นจำนวนมากถึง 241 แห่ง แต่สามารถดำเนินการได้ตามข้อเสนอการยกระดับฯ เพียงร้อยละ 6.14 ของสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้อง

3. กลุ่มคลัสเตอร์และ อปท. ของจังหวัดที่สุ่มตรวจสอบส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดแนวทาง/แผนงานที่จะนำไปสู่การยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้อง พบว่า สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้องและไม่สามารถดำเนินการตามข้อเสนอการยกระดับฯ จำนวน 260 แห่ง แบ่งเป็น อปท. และกลุ่มคลัสเตอร์ที่มีการกำหนดแนวทาง/แผนงานฯ จำนวน 27 แห่ง และยังไม่มีการกำหนดแนวทาง/แผนงานฯ ที่ชัดเจน จำนวน 233 แห่ง โดยมีการดำเนินการในลักษณะของการแก้ไขปัญหาเฉพาะในกรณีที่ถูกประชาชนร้องเรียน หรือเกิดเหตุอุทกภัย อย่างไรก็ตาม อปท. และกลุ่มคลัสเตอร์จำนวน 27 แห่ง ที่มีการกำหนดแนวทาง/แผนงานฯ ในอนาคต แต่แผนส่วนใหญ่ ยังไม่มีความชัดเจน และต้องใช้เวลาในการดำเนินการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้อง

การที่กลุ่มคลัสเตอร์และ อปท. ส่วนใหญ่ มีแนวโน้มที่จะไม่สามารถดำเนินการได้ตามข้อเสนอการยกระดับฯ และยังมีไม่มีแผนหรือแนวทางในการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการที่ชัดเจน ส่งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมรวมถึงระบบนิเวศโดยรอบเนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างสะสมที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นเป็นจำนวนมากในหลายพื้นที่ รวมทั้งการใช้งบประมาณในการบริหารจัดการขยะปลายทางไม่สามารถสะท้อนต้นทุนที่แท้จริงในการกำจัดขยะมูลฝอย เนื่องด้วย อปท. ส่วนใหญ่ไม่สามารถบริหารจัดการขยะปลายทางให้ถูกต้องตามหลักวิชาการได้ โดยมีสาเหตุมาจาก สด. ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลางไม่สามารถเร่งรัดการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างทั่วประเทศให้หมดไป รวมทั้งไม่สามารถกำกับดูแลจังหวัดและ อปท. ให้ดำเนินการปิดหรือปรับปรุงฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้องได้ รวมถึงหน่วยงานในระดับพื้นที่ที่ยังขาดการเสนอแนะ แนะนำ และช่วยเหลือ อปท. ในการจัดทำแผนงานโครงการในการจัดการขยะมูลฝอยของ อปท. ในระดับจังหวัด ให้สอดคล้องกับข้อเสนอการยกระดับฯ รวมถึง อปท. ส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในการเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อยกระดับหรือเพิ่มประสิทธิภาพสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกหลักวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีข้อเสนอแนะให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดให้มีการศึกษาหรือถอดบทเรียนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มคลัสเตอร์และ อปท. ต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องดำเนินการตามข้อเสนอการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องของหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดที่ทำให้กลุ่มคลัสเตอร์และ อปท. ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม ที่ต้องการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ทั้งนี้เพื่อให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะได้มีข้อมูลสำคัญใช้สำหรับกำหนดแผน แนวทาง หรือมาตรการในการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป

2. กำหนดให้มีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในกำกับของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมจังหวัด อปท.เจ้าภาพคลัสเตอร์ และ อปท. ที่ต้องดำเนินการตามข้อเสนอการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการสามารถจัดทำแผนการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน เพื่อให้มีแผนและเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยแผนดังกล่าวควรประกอบด้วยข้อมูลสำคัญ เช่น รูปแบบหรือวิธีการที่กลุ่มคลัสเตอร์ หรือ อปท. ต้องดำเนินการ รวมถึงระยะเวลาที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนกลุ่มคลัสเตอร์และ อปท. ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องดำเนินการตามข้อเสนอการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงภายใต้ปัญหาหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ได้จากการถอดบทเรียนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สามารถนำแผนการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการที่จัดทำขึ้นข้างต้น ไปเผยแพร่หรือแจ้งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะของประเทศ (Policy Maker) เพื่อให้หน่วยงานที่มีบทบาทในการกำกับ ควบคุมการดำเนินงาน (Regulator) รวมถึงหน่วยงานที่มีบทบาทในการชี้แนะและให้คำปรึกษา (Facilitator) สามารถใช้ประโยชน์จากแผนดังกล่าวในการกำหนดนโยบาย/มาตรการในการส่งเสริม ติดตาม และให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานปฏิบัติ (Operator) รวมถึงการสนับสนุนองค์ความรู้ทางวิชาการ และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนการขอรับสนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนเกิดความเป็นรูปธรรม และบรรลุเป้าหมายตามมาตรการการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3. พิจารณาให้มีการจัดทำฐานข้อมูลกลางที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานภายใต้แผนการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อใช้ในการติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานของ กลุ่มคลัสเตอร์และ อปท. ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเพื่อให้หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวในการกำหนดเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและขับเคลื่อนการดำเนินงานให้กับ อปท. ทั้งในด้านองค์ความรู้ทางวิชาการ ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมเพื่อขอรับสนับสนุนงบประมาณผ่านแผนปฏิบัติการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายหรือมาตรการ ในการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของกลุ่มคลัสเตอร์และ อปท. สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อตรวจพบที่ 3 การดำเนินโครงการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มอบหมายให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการกำจัดมูลฝอยในรูปแบบโรงไฟฟ้าขยะชุมชน ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายกำหนด

3.1 การดำเนินโครงการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มอบหมายให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการกำจัดมูลฝอยในรูปแบบโรงไฟฟ้าขยะชุมชน ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายกำหนด

จากการตรวจสอบ พบว่า มี อปท. ที่เข้าร่วมโครงการให้เอกชนเข้าร่วมกำจัดขยะมูลฝอยในกลุ่มพื้นที่ในรูปแบบการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจากขยะจำนวนทั้งหมด 86 โครงการ มีกำลังการผลิตรวม 837.38 MW และมีปริมาณเสนอขายไฟฟ้า 698.78 MW หรือคิดเป็นร้อยละ 77.64 ของปริมาณรับซื้อไฟฟ้าตามแผน AEDP 2015 และ AEDP 2018 แบ่งการดำเนินงาน ออกเป็น 3 ระยะ มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) การดำเนินโครงการโรงกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการในระยะแรก (Quick Win Project) ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยโครงการ Quick Win Project จำนวน 11 โครงการ มีกำลังการผลิตติดตั้งรวม 84.04 MW และมีปริมาณเสนอขายไฟฟ้า 68.90 MW ภายใต้แผน AEDP 2015 กำหนดให้มีการจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบ (SCOD : Scheduled Commercial Operation Date) ภายในปี พ.ศ. 2564 กำลังการผลิตรวม 84.04 MW และมีปริมาณเสนอขายไฟฟ้า 68.90 MW ความคืบหน้าในการดำเนินงาน พบว่า สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าระบบเชิงพาณิชย์ (SCOD) แล้ว จำนวน 6 โครงการ อยู่ระหว่างการก่อสร้างจำนวน 1 โครงการ และถูกยกเลิกสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากหน่วยงานบริการจำหน่ายไฟฟ้า

แก่ประชาชนในส่วนภูมิภาค เนื่องจากเอกชนคู่สัญญาไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าเข้าสู่ระบบเชิงพาณิชย์ (SCOD) ได้ภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2564 และบริษัทเอกชนคู่สัญญาอยู่ระหว่างขอขยาย SCOD จำนวน 4 โครงการ

2) การดำเนินโครงการกำจัดขยะเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าที่มีโควตาการรับซื้อไฟฟ้าจากหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานแล้ว จำนวน 34 โครงการ (โครงการรับซื้อเพิ่มเติม) มีความเสี่ยงที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดไว้ โดยโครงการรับซื้อเพิ่มเติม จำนวน 34 โครงการ กำลังการผลิตติดตั้งรวม 331.15 MW และมีปริมาณเสนอขายไฟฟ้า 279.98 MW ภายใต้แผน AEDP 2018 กำหนดให้จ่ายไฟฟ้าเข้าสู่ระบบเชิงพาณิชย์ (SCOD) ภายในปี พ.ศ. 2568 – 2569 ความคืบหน้าในการดำเนินงาน พบว่า ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าแล้ว 15 โครงการ กำลังการผลิตติดตั้งรวม 169.05 MW และมีปริมาณเสนอขายไฟฟ้า รวม 142.17 MW ยื่นคำเสนอขายไฟฟ้าแล้ว แต่ยังไม่ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า 14 โครงการ กำลังการผลิตติดตั้งรวม 114.30 MW และมีปริมาณเสนอขายไฟฟ้ารวม 96.91 MW ยังไม่ยื่นคำเสนอขายไฟฟ้า 4 โครงการ กำลังการผลิตติดตั้งรวม 37.90 MW และมีปริมาณเสนอขายไฟฟ้ารวม 31.00 MW และยกเลิกคำเสนอขายไฟฟ้า จำนวน 1 โครงการ กำลังการผลิตติดตั้ง 9.90 MW และมีปริมาณเสนอขายไฟฟ้า 9.90 MW

3) การดำเนินโครงการกำจัดขยะเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าที่อยู่ระหว่างการให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเพิ่มเติม จำนวน 41 โครงการ ยังไม่มีความชัดเจนของแผนยื่นคำเสนอขอขายไฟฟ้า และจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าสู่ระบบเชิงพาณิชย์ (SCOD) โดยพบว่า มีกำลังการผลิตติดตั้งรวม 422.19 MW และมีปริมาณเสนอขายไฟฟ้ารวม 349.90 MW ซึ่งมีศักยภาพในการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน 18,374 ตันต่อวัน ยังไม่มีความชัดเจนในการดำเนินโครงการและการกำหนดจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าสู่ระบบเชิงพาณิชย์ (SCOD) เนื่องจากยังไม่มีโควตาการรับซื้อไฟฟ้าจากหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงาน โดยมีสถานภาพความคืบหน้าในการดำเนินโครงการ ดังนี้ 1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบโครงการแล้ว จำนวน 20 โครงการ กำลังการผลิตติดตั้งรวม 212.10 MW มีปริมาณเสนอขายไฟฟ้ารวม 172.00 MW 2) อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการกลางจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการกำจัดขยะมูลฝอยของ อปท. มอบหมายให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมกำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 21 โครงการ กำลังการผลิตติดตั้งรวม 210.09 MW และมีปริมาณเสนอขายไฟฟ้ารวม 177.90 MW

3.2 การดำเนินโครงการกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการในระยะแรก (Quick Win Project) ที่ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ ยังไม่สามารถยกระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ให้เกิดผลสำเร็จได้

จากการสุ่มตรวจสอบโครงการ Quick Win Project จำนวน 3 โครงการ ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ยังไม่สามารถยกระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ให้เกิดผลสำเร็จได้ โดยพบว่าทั้ง 3 โครงการยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มประสิทธิภาพเนื่องจากบางแห่งสามารถรวมปริมาณขยะไปกำจัดที่โรงไฟฟ้าได้เพียง 50 ตันต่อวันซึ่งสามารถนำมาผลิตกระแสไฟฟ้าได้เพียง 1 MW หรือคิดเป็นร้อยละ 13.16 ของศักยภาพโรงไฟฟ้า และบางแห่งเกิดความล่าช้าในการก่อสร้างเนื่องจากบริษัทเอกชนคู่สัญญาไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างได้ตามแผนงานที่กำหนด ทำให้ไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าเข้าสู่ระบบเชิงพาณิชย์ (SCOD) ได้ภายในระยะเวลาที่หน่วยงานที่มีหน้าที่

กำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานกำหนด จึงทำให้หน่วยงานบริการจำหน่ายไฟฟ้าแก่ประชาชน ในส่วนภูมิภาคยกเลิกสัญญาซื้อขายไฟฟ้า นอกจากนี้ บางแห่งมีสภาพปัญหาปริมาณขยะที่ส่งเข้ามา กำจัดยังศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเกินกว่าศักยภาพที่สามารถรองรับได้ ทำให้ขยะมูลฝอยชุมชนบางส่วน ไม่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

การส่งเสริมให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการกำจัดมูลฝอยในรูปแบบโรงไฟฟ้า ขยะชุมชน มีความล่าช้าและยังไม่เป็นตามแผนเป้าหมายที่กำหนด ส่งผลกระทบต่อแนวโน้มความสำเร็จ ในการให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบพลังงาน (Waste to Energy) โดย อปท. ยังไม่สามารถยกระดับสถานที่กำจัดขยะและจัดการขยะให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และจัดการขยะ ปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับจัดสรรโควตาไฟฟ้าเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่มี หน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานในอนาคต ส่งผลให้กลุ่มคลัสเตอร์ไม่ต่ำกว่า 41 แห่ง ใน ระยะที่ 3 ต้องมีการทบทวนแผนและแนวทางในการยกระดับสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน และเป็น ผลให้การยกระดับสถานที่กำจัดขยะไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายใต้กรอบระยะเวลาที่ระบุ ไว้ในแผนปฏิบัติการ โดยมีสาเหตุเกิดจากขาดกรอบนโยบายการปฏิบัติที่ชัดเจนในขั้นตอนที่สำคัญ รวมถึงขาดแผนงานในการขับเคลื่อนโรงไฟฟ้าขยะชุมชนที่สอดคล้องกับเป้าหมายตามแผน AEDP 2015 และ 2018 โดยยังขาดการกำหนดลำดับความสำคัญ (Priority) เพื่อส่งเสริมให้เอกชนเข้าร่วม ลงทุนจัดการขยะมูลฝอย และยังมีไม่มีความชัดเจนในการพิจารณาทางเลือกในการยกระดับการจัดการขยะ มูลฝอยให้แต่ละกลุ่มคลัสเตอร์ร่วมกัน รวมทั้งขาดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน กระบวนการเพื่อการส่งเสริมให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนจัดการขยะมูลฝอยแก่ อปท. และขาดกลไกในการ ควบคุม กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามโครงการ

ข้อเสนอแนะ

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีข้อเสนอแนะให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พิจารณา ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดให้มีรูปแบบการติดตามประเมินผลโครงการฯ เพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรค ที่เกิดจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และเพื่อให้ทราบถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการ ส่งเสริมให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการกำจัดมูลฝอยในรูปแบบโรงไฟฟ้าขยะชุมชน ทั้งนี้ การติดตามประเมินผลดังกล่าวควรให้ความสำคัญกับความเห็นและข้อเสนอแนะจาก อปท. ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่กระบวนการก่อนเริ่มการศึกษาวิเคราะห์โครงการจนถึงกระบวนการภายหลังจาก ที่จ่ายไฟฟ้าเข้าระบบแล้ว เพื่อที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะได้มีข้อมูลสำคัญในการนำมาใช้ ปรับปรุงแนวทางหรือกรอบนโยบายการปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมเอกชนร่วมลงทุนให้สามารถ ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นกรอบอ้างอิงการดำเนินงานของ อปท. ในการพัฒนาระบบ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยหรือการบริหารสัญญาร่วมลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พิจารณาทบทวนโครงการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มอบหมายให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการกำจัดมูลฝอยในรูปแบบโรงไฟฟ้าขยะชุมชนที่ ผ่านมา รวมถึงแผนที่จะมีการดำเนินงานในอนาคต ให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของแผน AEDP 2015 และ 2018 โดยอาจกำหนดให้มีการกำหนดลำดับความสำคัญ (Priority) หรือการกำหนดพื้นที่ (Zoning) ของกลุ่มพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการนำขยะมาแปลงเป็นพลังงาน (Waste to Energy)

หรือกำหนดเป้าหมายการส่งเสริมให้เอกชนร่วมลงทุนในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ และสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์การแก้ไขปัญหาขยะของประเทศ ทั้งนี้ ควรมีการแสดงให้เห็นถึงความสมเหตุสมผลของสถานการณ์และระดับความรุนแรงของปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของ อปท. หรือกลุ่มคลัสเตอร์ที่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการกำจัดขยะมูลฝอยในรูปแบบโรงไฟฟ้าขยะชุมชน

3. พิจารณากำหนดให้ อปท. หรือกลุ่มคลัสเตอร์ ที่ดำเนินโครงการฯ ให้เอกชนดำเนินการหรือร่วมดำเนินการกำจัดมูลฝอยในรูปแบบโรงไฟฟ้าขยะชุมชนต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) ในการบริหารจัดการขยะในภาพรวมของจังหวัด เพื่อเป็นการสร้างกระบวนการบริหารจัดการที่มีส่วนร่วมจาก อปท. เจ้าภาพคลัสเตอร์ที่เข้าร่วมโครงการฯ และ อปท. สมาชิก รวมถึงเอกชนที่ร่วมลงทุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้มีการพิจารณาปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยแผนปฏิบัติการ (Action plan) ดังกล่าวควรประกอบด้วยชุดข้อมูลหรือขั้นตอนสำคัญที่ต้องดำเนินการพร้อมด้วยระยะเวลาเริ่มต้น - สิ้นสุดในการดำเนินการ โดยชุดข้อมูลหรือขั้นตอนสำคัญที่ต้องดำเนินการ เช่น กระบวนการคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิด การจัดเก็บและรวบรวมขยะ เส้นทางหรือแผนที่ขยะในกรณีที่มีโรงไฟฟ้าขยะ การลำเลียงขนส่งขยะไปยังจุดรวมขยะ (Transfer Station) อัตราค่าบริการการกำจัดขยะ การบริหารจัดการบุคลากรหรือทรัพยากรบุคคลที่รับผิดชอบ งบประมาณ และกระบวนการดำเนินการในขั้นตอนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะ เพื่อให้มีการกำหนดรูปแบบหรือกลไกการดำเนินงานในการบริหารจัดการขยะที่เหมาะสมและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน และเกิดการขับเคลื่อนการยกระดับการจัดการขยะมูลฝอยในกลุ่มพื้นที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการให้เอกชนร่วมลงทุนในการกำจัดขยะมูลฝอยและแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. พิจารณานำรายงานผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเสนอไปยังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในฐานะที่มีหน้าที่และอำนาจในการกำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รับทราบสภาพปัญหา ข้อจำกัด ของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการตามมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะ (ขยะมูลฝอยชุมชน) ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายหรือแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศ โดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อกำหนดมาตรการที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ทั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่วางนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยระดับประเทศ (Policy maker) หน่วยงานที่ควบคุมให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักการ (Regulator) หน่วยงานที่ต้องจัดทำแผน กำหนด KPI และติดตามผล รวมทั้ง ชี้แนะ/ให้คำปรึกษา (Facilitator) และหน่วยงานปฏิบัติ (Operator) รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะชุมชนที่จะนำไปสู่การกำหนดลำดับความสำคัญ (Priority) หรือการกำหนดพื้นที่ (Zoning) ของกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพในการขอรับสนับสนุนงบประมาณผ่านแผนปฏิบัติการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด หรือการนำขยะมาแปลงเป็นพลังงาน (Waste to Energy)